

Oslo, 20.10.2025

Energi- og miljøkomitéen

Innspill til Prop. 1 S (2025-2026) Klima- og miljødepartementet

Norsk forening mot støy arbeider for å redusere støyplager i Norge, fremme livskvalitet, bomiljø og folkehelse. Foreningen mottar årlig ca 2500 henvendelser fra støyplagete nordmenn som vil vite om rettigheter og tiltak mot støy. Mange frykter for helsen. SSB rapporterte i 2021 at 2,1 millioner nordmenn er plaget av støyomgivelser over 55 dBLden ,¹ som representerer en helserisiko i følge WHO.

I februar 2024 ble det publisert en metaanalyse av internasjonal forskning de siste ti årene om støy og evidensdokumenterte helsekonsekvenser ². Det er dokumentert hjerte- og karsykdommer, fatale slag, blodpropp, fremskyndet demens, kognitive konsekvenser, og utvikling av skadelige biologiske mekanismer som påvirker kroppens funksjoner.

Titusenvis av norske barn bor i støysoner som medfører helserisiko. Miljøbudsjettet nevner ordet **støy** 24 ganger, mens ordet **klima** nevnes nær 2200 ganger. Det siste ca 250 ganger mer enn i fjor. Forholdet mellom oppmerksomheten på disse to utfordringene er ikke proporsjonal med den samfunnskostnad støy påfører Norge.

Forurensningsloven §1 sier at forurensning skal reduseres. Føre-var prinsippet er en forutsetning i forurensningsloven. Men tillatt støygrense i forurensningsforskriften er så høy at den har betydelig skaderisiko for vår befolkning, i følge WHO.

1 Om klima- og miljøutfordringene (s. 13)

Støy ikke omtales i dette kapitlet! Heller ikke i på side 14, nederst i avsnittet *Forurensning* «Globalt forårsaker forurensning alvorlig sykdom og død... » Det er snakk om det som betegnes som ikke smittsomme sykdommer /non communicable diseases (NCD). WHO anslår at luftforurensning og støy er de to største forurensningskildene til helseutfordringen NCD. Det må nevnes at TØI i en rapport om eksternkostnader fra transport anslår at støy står for ca. 25 % av samferdselsens eksternkostnader, grunnet støyens helsekostnader. Budsjettets beskrivelse her virker derfor unnvikende mht. støy.

2 Resultatområder og nasjonale mål (s.19)

Norge har ambisiøse mål om å redusere forurensning. (Kap 2.4) Det er et nasjonalt mål at forurensning ikke skal skade helse og miljø. (s. 20). TØI har levert et anslag for samfunnskostnaden av samferdselsstøy på 16,5 milliarder kroner/år. Hovedkostnaden utgjøres av støyens helseskader. Det er vanskelig å se at målet om at forurensning ikke skal skade helse også omfatter støy, med et budsjett uten satsing på dette. Den opprinnelige nasjonale handlingsplan mot støy (se side 21) selvdøde langsomt frem til 2018, da Miljødepartementets representant erkjente i stortingets spørretime at det stoppet opp på grunn av mangel på kompetanse! Årene etter dette skjedde lite, men nå skjer det et utredningsarbeid i kulissene, for å utvikle nye kvalitetsindikatorer for støy og utvikle bedre kriterier for å verdsette støykostnader. Med formål å få mer treffsikre vedtak mht støy. Det er foreløpig umulig å se forsterket samfunnstiltak mot støy «på bakken» der støyen er. Undervurdering av støy har ført til neglisjering av støyskadepotensial. Bl.a peker

¹ <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/flere-utsatt-for-stoy-ved-boligen>

² <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2213231723003968?via%3Dihub>

internasjonal støyrapport på at Oslo har mest helseskadelig støy av de nordiske hovedstedene.³

Trenger bedre regler for å beskytte mot lavfrekvent støy

Praktisering av norsk støyregelverk gir ikke god nok beskyttelse mot lavfrekvent støy. Det er fullt mulig å oppfylle norske støygrenser definert med desibel A veiekurve (dBA) og samtidig levere svært plagsom lavfrekvent støy til omgivelsene! Vi ber om et bedre regelvern mot lavfrekvent støy. Vi legger merke til at NVE ut fra eget skjønn har innført grensekrav til lavfrekvent støy ved etablering av nye trafostasjoner nær boligbebyggelse. Etaten skal ha honnør for det. Trolig gir mange eldre trafostasjoner plagsom lavfrekvent støy til omgivelsene, og det er naturlig å spørre om en plan for støyutbedring av disse.

Støy og menneskeretter (s. 25)

Budsjettet drøfter presedens etter klimadommen i den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) der Sveits ble dømt til å ha brutt menneskerettene til sveitsiske borgere. EMD kom til at Sveits ikke hadde overholdt plikten etter EMK artikkel 8, blant annet fordi Sveits ikke hadde etablert et tilstrekkelig rettslig rammeverk for å hindre negative konsekvenser av klimaendringer. Miljødepartementet har kommet til å foreslå tilføyelser i klimaloven for bedre å ivareta opplysningsplikt i klimabeslutninger. Støyforeningen anser at EMDs dom har prinsipper som også kan henføres til støyområdet der konsekvensutredninger og annen støyopplysning ofte er mangelfull i forhold til å gi berørte mulighet til å ta vare på sin menneskerett til et godt lyd miljø.

3. Hovedprioriteringer i Klima- og miljødepartementets budsjett (s. 27)

Det er beskrivende for budsjettet at støy ikke er blant hensyn som er prioritert.

(s. 29, 2. avsnitt) Regjeringen vil fortsette å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet til å ta vare på natur og miljø. Dette må også innbefatte støy, og evne til å verifisere støykonsekvensrapporter.

6. Nærmere omtale av bevilgningsforslagene (s.61) Programområde 12.10

Kunnskapsbasert forvaltning

Vi savner at departementet aktivt bruker WHO's forskningsbaserte anbefalte støygrenser.

Kan vi stole på konsekvensutredningene?

Miljødepartementet bestilte og fikk i 2021 en rapport som evaluerte i hvilken grad konsekvensutredninger tilknyttet miljøutfordringer ved tiltak oppfylte kvalitetskravene i miljøkonsekvensforskriften. Vurderingene ble gjort for fem ulike miljøområder, støy var ett av områdene. Rapporten var opplysende.

Med hensyn til hvordan konsekvensutredningen for tiltaket belyste miljøkonsekvensen som angikk tiltaket: 54 % av utredningene ble vurdert som *dårlig, meget dårlig eller ubesvart*.

Med hensyn til hvordan konsekvensutredningen beskrev den samlede miljøbelastningen av tiltaket for omgivelsene som grenset til tiltaksområdet: Her opplyste rapport at 85 % av konsekvensutredningene var dårlige, svært dårlige eller ubesvart med hensyn til å innfri forskriftens krav. Støyforeningen har påvist en rekke konsekvensutredninger for støy som bygger på mangelfull informasjon fra oppdragsgiver, bevisste utelatelser og begrensninger, for å minimere eller utelukke økonomisk støyansvar for utbygger. Parallell utredninger av samme forhold kan gi stor forskjell i resultater fordi ulike premisser legges inn i beregningsmodellene.

³ <https://www.fhi.no/nyheter/2023/oslo-verst-pa-transportstoy-i-norden/>

Dokumentasjon av støy er avgjørende for en privatperson for å nå frem overfor støyereier, eller å få hjelp fra det offentlige. *Kostnadene* ved å etablere dokumentasjon ved støymåling er i praksis en hindring for mange. Ofte er kommunenes bidrag utilstrekkelige. Vi ber om at det sikres tilrettelegging av tilgjengelig ordning for at folk kan dokumentere sitt støyproblem.

Programkategori 12.20 Klima, naturmangfold, forurensning (s. 80)

Tabell 6.1.(s. 21) Under posten forurensning, refereres kun gamle, ikke realiserte mål for støyreduksjon.

Støy (s. 96)

Her pekes på at Fhi og Miljødirektoratet har utarbeidet et forslag om nye støyindikatorer, som ble levert til berørte departementer i 2024. Avsnittet peker ellers på støyretningslinje T-1442 til plan- og bygningsloven, og forurensningsforskriftens støygrense innendørs i bolig, som hoveddrømmer for støyarbeid i Norge. Her er det viktig å være klar over at støygrensen i forurensningsforskriften bygger på 50 år gamle vurderinger av hva som er absolutt tålegrense for støy. Denne grensen er ikke vurdert i lys kunnskap om støy og helse de siste 50 år, og heller ikke lys av dagens kunnskap om hva støy koster samfunnet. Om man politisk vil gjøre noe som virkelig monner, bør man skjerpe forurensningsforskriftens støygrense med 7-8 dB. Og endre T-1442 fra retningslinje til forskrift.

Kap 1420, post 77 Tilskudd til fagspesifikke miljøorganisasjoner (s. 126)

Norsk forening mot støy er en av organisasjonene som mottar grunnstøtte til sin virksomhet. Vi er takknemlig for støtten. Den er viktig for vår virksomhet med å fremme informasjon om gode lydmiljøer, forebygge støy, yte rådgiving og praktisk lavkostnads støydokumentasjon. Så vidt vi kan se er vi de eneste som opererer med slike tilbud i Norge. Vi føler derfor en forpliktelse til å videreutvikle regional tilstedeværelse for å møte den økende interesse vi møter der. Vi forbereder flere permanente aktiviteter i tråd med disse planene, og vil etterhvert kontakte departementet for å drøfte mulighetene mht. økt støtte. Foreløpig takker vi for påplussing i tråd med inflasjon, slik nåværende budsjett signaliserer.

Fylkeslokale støymiljø. Støyforeningen har utplassert gode støymålere i Rogaland, Vestland og Troms. De benyttes av lokale miljøer som er under utvikling. Dokumentasjon av støy og informasjonsvirksomhet vil utgjøre en viktig del av deres arbeid.

Del III Kap 8. Omtale av sektorovergripende klima- og miljøpolitikk

Kap 8. (s 263) For første gang omtaler departementet sektorovergripende klima- og miljøpolitikk uten å beskrive landes støyutfordringer som omfatter å koordinere sektorer som miljøpolitikk, samferdselspolitikk, kommunalpolitikk og helsepolitikk.

FN's globale bærekraftsmål (s. 265)

FN's globale bærekraftsmål er ingen gullstandard mht. støy. At Miljødepartementet er i stand til å omtale bærekraftsmål 3 om livskvalitet uten å omtale støy, taler for seg selv.

Generalsekretær Ulf Winther (Sign)

Seniorrådgiver Steven Gersh (sign)